

Handlingsprogram behövs för studenter som smittats med MRSA

Trots att de medicinska fakulteterna screenar läkarstudenter för meticillinresistenta gula stafylokokker har fakulteterna inget handlingsprogram för hur MRSA-bärande studenter ska tas om hand. I värsta fall kan den berörda studenten tvingas till studieavbrott med svårigheter att klara sin försörjning.

Under 2005 fick Medicine studerandes förbund uppgifter från flera studieorter om att läkarstudenter screenas för meticillinresistenta *Staphylococcus aureus* (MRSA). MSF skrev till de medicinska fakulteterna och frågade vilka riktlinjer som finns för screening och handläggning av den student som visar sig vara MRSA-bärande. MSF har också lokalt haft kontakt med utbildningsansvariga vid de medicinska fakulteterna samt med smittskyddsläkare. På flera av lärosätena är det svårt att få kontakt med »rätt« person – intrycket är att det inte finns någon som ansvarar för frågan.

Det finns inga klara riktlinjer för när en läkarstudent ska testas för MRSA. I regel testas man efter utlandsutbyte och på vissa lärosäten efter externplacering (klinisk tjänstgöring utanför den egna sjukvårdsregionen). På någon studieort testas studenterna även för vankomycinresistenta enterokocker (VRE). Vad gäller handläggningen är svaren otydliga och svävande. Studenten kommer att genomgå eradikeringsbehandling hos infektionsläkare för att försöka bli av med bärarskapet. Några svarar att studenten kan behöva ta studieuppehåll,

andra att det ändå vore möjligt att slutföra sina kurser på utsatt tid (men inte hur detta skulle vare möjligt på de kliniska kurserna om studenten inte får träffa patienter). I övrigt får man hantera det från »fall till fall«, som flera av fakulteterna uttrycker det.

Ingen av de utbildningsansvariga har tänkt på de studiemässiga och ekonomiska konsekvenserna. Liksom sjukvårdspersonal som är bärare, får en läkarstudent inte ha patientkontakt. För anställda inom sjukvården kan det innebära en tids sjukskrivning tills personen ifråga antingen blivit av med bärarskapet eller bytt arbete. En student som drabbas kan få svårt att slutföra en kurs på utsatt tid och därmed tvingas till studieuppehåll. Han eller hon får då inte studiemedel och kan plötsligt stå utan försörjning. En sjukskriven student har ett betydligt sämre ekonomiskt skydd än den som förvärvsarbetar. Därtill tillkommer eventuella kostnader för läkarbesök och mediciner under behandlingstiden. Dessa kostnader skulle troligtvis i efterhand täckas av försäkringar, men blir en betungande kostnad för en student utan studiemedel och med låg sjukpenning.

För att illustrera vilken situation som kan uppstå, redovisas tre olika möjliga fall där en läkarstudent screenas för MRSA under utbildningen och visar sig vara bärare:

Student som smittas under utbildningen. En student blir smittad under utbildningen i Sverige eller under utlandsutbyte och kan inte delta i kliniska placeringar under tiden som eradikeringsbehandlingen pågår. Vad händer ekonomiskt? Hur blir studenten ersatt om man inte kan ta sina poäng och alltså inte kan få studiemedel? Vad händer studiemässigt? Får studenten en individuell studieplan som möjliggör examen inom planerad tid eller tvingas han eller hon gå om? Kan man slutföra kliniska placeringar utan att träffa patienter? Informeras studenter som avlägger kliniska placeringar utomlands om

särskilda smittriskområden och ser utbildningsansvariga till att studenten är ordentligt försäkrad?

Student som smittas och blir kronisk bärare. Personer med kroniska sår eller eksem löper risk att bli kroniska MRSA-bärare. En student råkar ut för detta och tvingas avbryta läkarutbildningen. Han eller hon har då en stor studieskuld utan att kunna läsa färdigt till examen och kommer inte att få den förväntade inkomsten. Vilket ekonomiskt skydd finns?

Med större spridning av MRSA inom sjukvården är det inte en fråga om, utan när en medicine studerande hamnar i den här besvärliga situationen.

Student som smittas utanför utbildningen. En student får MRSA vid sommarjobb inom sjukvården eller vid utlandsvistelse utanför utbildningens regi. Trots att ansvaret ligger på studenten att se till att han eller hon är ordentligt försäkrad och känner till smittrisker utomlands kvarstår fortfarande risken att studenter återvänder till utbildningen efter att ha blivit smittade. Hur hanterar utbildningsansvariga en sådan situation? Vilket försäkringskydd gäller?

Några av de medicinska fakulteterna framhåller att det från patientsäkerhetssynpunkt är nödvändigt att testa studenterna. Men det är inte däri kritiken ligger. Självklart är det oerhört viktigt att förebygga spridning av multiresistenta bakterier. Problemet är att ingen av de medicinska fakulteterna har en plan för hur de ska handlägga och stötta den student som testas positivt. Med större spridning av MRSA inom sjukvården är det inte en fråga om, utan när en medicine studerande hamnar i den här besvärliga situationen. De medicinska fakulteterna måste ta fram en handlingsplan för att hjälpa den läkarstudent som visar sig vara MRSA-bärande, samt informera studenterna om vad ett bärarskap innebär för den enskilda individen – innan de plockar fram provtagningsspinnen.

■ **Potentiella bindningar eller jävsförhållanden:** Inga uppgivna.

Nästa sida: Replik av Bengt Järholm.

HANNA ÅSBERG
ordförande, Medicine studerandes förbund
hanna.asberg@slf.se

Replik:

Bristen på försäkringskydd ett problem

Studenter som drabbas av »arbetsrelaterad« sjukdom anser vi stöds bäst via etablerade kanaler såsom studenthälsa, studierådgivare och studentcentrum. Studenterna omfattas av universitetets försäkringskydd, men det som gör att de får problem är att de ofta saknar eller har en mycket låg sjukpenning.

Hanna Åsberg tar upp den viktiga frågan om studenters situation i samband med sjukdomar som påverkar deras möjlighet att följa studierna. Hennes inlägg fokuserar på testning mot multi-resistenta stafylokocker (MRSA), men hinder mot fortsatta studier på grund av sjukdom eller smitta gäller ju inte enbart läkarstuderande utan i princip alla studerande vid universitet och högskolor.

Test som görs för till exempel MRSA ska följa de rutiner som gäller sjukvårdspersonal i övrigt och ske i samråd med sjukvårdshuvudmannen. Syftet är ju i första hand att skydda patienter.

En förfrågan till Arbetsmiljöverket visar att mellan 1992 och 2005 rapporterades i Sverige totalt cirka 10 studerande vid universitet och högskolor som arbetsskadade grund av smitta. Två av dessa fall rörde läkarstuderande och inträffade i början av 1990-talet. Det finns sannolikt ett mörkertal, alla fall blir nog inte anmälda, men det tycks som om de förebyggande åtgärderna mot smitta fungerar tämligen bra.

Det finns inga skrivna rutiner för hur studenter som drabbas av smitta eller

BENGT JÄRVHOLM
dekanus, medicinska fakulteten,
Umeå universitet

annan »arbetsrelaterad« sjukdom ska hanteras eftersom vi försöker finna en lösning från fall till fall. Fallen inträffar sällan och innehåller ofta unika inslag, beroende på prognos, aktuell studie-kurs, förkunskapskrav etc. Naturligtvis försöker vi så långt det går hitta praktiska lösningar så att studenten inte blir efter i sina studier, men ibland kan den studerande tvingas till studieavbrott. Eftersom händelserna är sällsynta tycker vi att det är bäst att ge drabbade studenter stöd via de vanliga kanalerna såsom studenthälsa, studierådgivare och studentcentrum.

Studieavbrott på grund av skada eller sjukdom som har samband med studierna är inte en ny fråga som uppträder i samband med MRSA-provtagning. Sjukdomar som orsakas av studenternas arbetsmiljö omfattar också till exempel tbc, hepatit och allergier. Dessutom kan olycksfall förekomma. Det senare kanske är ett större problem i andra utbildningar där studenter kan skadas under dykning, klättring på stegar etc. Det finns därför en viss erfarenhet av dessa frågor; dessbättre är det dock sällsynt med allvarliga skador och sjukdomar.

En student som drabbas av sjukdom »orsakad« av studierna, till exempel MRSA, omfattas av det försäkringskydd som universitetet har. Det finns en generell personskadeförsäkring som gäller alla studerande inklusive forskarstuderande vid universitetet och en speciell försäkring som gäller vid studier utomlands som sker inom ramen för de avtal universitetet har (gäller ej sk freemovers). Detaljer om dessa försäkringar finns på Umeå universitets webbplats [1, 2].

Kortfattat gäller att studerande vid universitetet har ett liknande skydd vid »arbetsskador« som anställda. Det som gör att studenter får problem trots detta skydd är att de ofta saknar sjukpenning eller har mycket låg sjukpenning. För anställda gäller att vid arbetsskador får man samma sjukpenning som vid all annan sjuklighet, och det är först vid invaliditet eller »arbetsbyte« som man kan få ersättning för inkomstförlust.

Det är inte universitetens sak att ta ställning till om studenter ska ha »sjuk-

Foto: IBL

Det finns en generell försäkring som även gäller vid studier utomlands, så länge det sker inom ramen för de avtal universitetet har. Det som gör att studenterna får problem är att de ofta saknar sjukpenning. Bilden visar studenter på biblioteket i Alexandria, Egypten.

penning« under sina studier utan en fråga för regering och riksdag. Det är viktigt att varje student är medveten om sitt försäkringskydd, och Hanna Åsbergs inlägg visar tydligt att studenten har ett svagt skydd eftersom man saknar »sjukpenning«. Varje student måste idag själv se över sitt försäkringskydd och har i de flesta fall större behov av rådgivning om detta än personer med anställning.

REFERENSER

1. <http://www.umu.se/studentcentrum/verksamhet/intoffice/pdf/studentut.pdf>
2. http://www.umu.se/studentcentrum/regler_riktlinjer/regelsamlingen/personskadeforsakring.htm